

Izvješće o poslovanju Centra za regionalne aktivnosti (PAP/RAC) u 2024. godini

Split, prosinac 2024.

1. UVOD

U 2024. g. aktivnosti Centra odvijale su se bez većih poteškoća i u potpunosti u skladu s usvojenim programom rada i zacrtanim ciljevima UNEP/MAP-a i Barcelonske konvencije:

1. Provedba Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjima (IUOP) na regionalnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini;
2. Jačanje kapaciteta ugovornih stranaka Barcelonske konvencije za učinkovito korištenje politika, instrumenata, alata i procesa IUOP-a, s fokusom na planiranje morskog dijela obalnog područja, interakcije kopno-more i adaptaciju na klimatske promjene;
3. Promidžba Protokola i jačanje vidljivosti Centra kao dijela sustava Barcelonske konvencije.

2. AKTIVNOSTI I REZULTATI

2.1 Aktivnosti koje se financiraju iz Mediteranskog namjenskog fonda (MTF) i drugih UNEP-ovih izvora

2.1.1 Aktivnosti Provedbe Protokola o IUOP-u na regionalnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini

- Izrada obalnih planova za područja Boke Kotorske u Crnoj Gori i regije Tanger-Tétouan-Al Hoceima (TTAH) u Maroku, s naglaskom na rizike koje donose klimatske promjene, tekla je prema planu. U Crnoj Gori Plan je predstavljen Nacionalnoj radnoj grupi za integralno upravljanje obalnim područjem Crne Gore, u srpnju 2024., a nadopunjena verzija Plana, s integriranim komentarima članova radne grupe, biti će predstavljena na finalnoj konferenciji 10. prosinca u Boki Kotorskoj. U Maroku je održan sastanak s predstavnicima regionalne vlade od 3-5 studenog, te su dogovorene završne aktivnosti i finalna konferencija za ožujak 2025. godine. Aktivnosti u obje zemlje odvijaju se u okviru dvaju projekata unutar GEF MedProgama, u završnoj su fazi, uz aktivno sudjelovanje nacionalnih i lokalnih dionika.
- Pripremljena je Dijagnostička analiza za Strategiju IUOP u Libanonu, te pripremni dokumenti za novi zakon o IUOP-u, oboje u sklopu GEF MedPrograma. Pokrenuta je i informacijska platforma kao podrška izradi Strategije. Održan je on-line sastanak s Ministrom zaštite okoliša u travnju, te s Međuministarskom radnom grupom za izradu Strategije, tkđ. on-line u travnju.
- Dovršen je CAMP projekt u Izraelu te je održana finalna konferencija u Tel Avivu , 27. studenog 2024.
- Studije provedivosti za CAMP u Turskoj i na Malti su u pripremi i poslužit će kao podloga za pripremu Programskog zadatka i Ugovora za CAMP projekte u ovim dvjema državama, u skladu s UNEP/MAP-ovim dvogodišnjim programom rada za 2026-2027.
- U okviru GEF MedPrograma revidirana je metodologija za praćenje promjena pokrova zemljišta, inicijalno izrađena 2017. te je u nju dodan dodatni sloj digitalnog modela terena kako bi prepoznali rizike plavljenja. Dovršene su i studije promjene pokrova zemljišta u obalnim područjima Libanona, i Maroka, dok su studije za Tunis i Libiju izrađene te su trenutno u fazi provjere od strane stručnjaka PAP/RAC-ovog metodološkog tima.
- Izrađen je Sažetak politike o rizicima za investitore u niska obalna područja, tkđ. u okviru GEF MedPrograma, projekta SCCF. Pripremljena je završna dokumentacija, te su predstavnici PAP/RAC-a sudjelovali na okruglom stolu o mogućnostima uključenja privatnog sektora u provedbu prilagodbe, te na završnoj konferenciji u Ateni od 2-5 prosinca 2024.
- Organiziran je CORMON sastanak (17.10.2024.) s ciljem potvrđivanja promjena metodoloških informativnih vodiča (Guidance Factsheet) za zajedničke pokazatelje (Common Indicator – CI) za hidrografiju (CI 15) , obalnu liniju (CI 16) i promjenu zemljišnog pokrova (CI 25). Pokazatelj promjene

zemljišnog pokrova, još uvijek u statusu kandidata, predložen je za usvajanje, odnosno za status obaveznog pokazatelja za izvještavanje o stanju obalnih područja.

- Dovođena je priprema i započela je provedba projekta EcAp Med PLUS, nastavaka EcAp MED III projekta za zemlje s Juga i Istoka Mediterana. PAP/RAC je zadužen za provedbu i koordinaciju projekta s MEDPOLOM i SPA/RAC-om u Libanonu i Maroku, kao i za kontribuciju provedbi u Maroku, Alžiru, Tunisu, Egiptu i Izraelu. Projekt je trenutno u fazi potpisivanja donacije s institucijama koje će provesti nacionalne aktivnosti.
- Provedeni su natječaji i izbor konzultanata za izradu studija za integraciju prekograničnih EIA/SEA u sustav Barcelonske konvencije. Aktivnosti se financiraju iz dodatnog budžeta koji je UNEP/MAP-u donirala Italija.
- Započete su aktivnosti vezane uz provedbu prostornog planiranja morskog područja u Albaniji pri čemu je izrađeno Pregledno izvješće za MSP u Albaniji.
- U Tunisu je pokrenuta Analiza institucionalnog okvira i okvira upravljanja obalnim područjima. Ova će analiza rezultirati prijedlogom međuministarskog povjerenstva za provedbu IUOP-a.

2.1.2 Jačanje kapaciteta ugovornih stranaka Barcelonske konvencije

- Održan je sastanak sa predstavnicima zemalja (24-25.4.2024. u Rimu) s ciljem prezentiranja i usvajanja Priručnika za prilagodbu na klimatske promjene sa rješenjima temeljnim na prirodi u različitim obalnim tipologijama. Na osnovu prijedloga i komentara dokument je finaliziran i trenutno je u fazi dizajniranja za web publikaciju. Na inicijativu Cipra, 24.10.2024. u Nikoziji je održan je trening na kojem je prezentiran ovaj Priručnik kao i druga PAP/RAC iskustva u prilagodbi na klimatske promjene. PAP/RAC-ov tim sudjelovao je i na tečaju Plavog Plana, koji je održan u studenom u Tangeru u Maroku na temu rješenja temeljnih na prirodi. Predstavnici PAP/RAC-a predstavili su priručnik, te održali su predavanja o važnosti integralnog planiranja, te o rezultatima Obalnih planova u Maroku i u Crnoj gori.
- Pokrenut je osnovni i napredni on-line tečaj MedOpen vezan uz praktičnu primjenu prijedloga zajedničkog pokazatelja (IMAP Candidate Indicator 25) o promjeni pokrova zemljišta. Napredni tečaj održan je od 15. do 29. listopada 2024. Sudionici su mogli naučiti više o IMAP-u i zajedničkim pokazateljima, kao i o važnosti praćenja promjene pokrova zemljišta za obalno planiranje. Sudionici su sudjelovali i u interaktivnim praktičnim vježbama te izradili detaljna pojedinačna izvješća. Tečaj je zaključen dobivanjem MedOpen certifikata. Osim tečaja MedOpen, na zamolbu Sirijskog virtualnog sveučilišta, u listopadu 2024. Centar je održao predavanja o prilagodbi na klimatske promjene kroz obalne planove za polaznike magistarskog studija o integralnom upravljanju prirodnim resursima.
- Tečaj za jačanje kapaciteta za provedbu prostornog planiranja morskog područja održan je nacionalnim stručnjacima i predstavnicima nacionalnih i lokalnih institucija odgovornih za provedbu planiranja mora u Turskoj. Tečaj je organiziran 12 i 13 lipnja u Ankari, uz sudjelovanje stručnjaka iz nekoliko europskih zemalja s iskustvom provedbe MSP-a.
- Službeno je započeo proces uspostavljanja radne grupe za prostorno planiranje morskog područja (MSP) u okviru Barcelonske konvencije. Prvi sastanak radne grupe održan je 23. listopada 2024., s naglaskom na ažuriranje Mediteranske strategije održivog razvoja (MSSD) kako bi se osigurala bolja integracija aktivnosti povezanih s MSP-om.

2.1.3 Promidžba Protokola i jačanje vidljivosti Centra

- U travnju su predstavnici PAP/RAC-a sudjelovali na godišnjem pregledu stanja GEF MedPrograma u Podgorici. Na sastanku su prisustvovali predstavnici zemalja, izvršnih agencija, partnera, multilateralni i bilateralni donori, te razne financijske institucije.

- U svibnju su predstavnici PAP/RAC-a sudjelovali na prvom Zelenom tjednu Mediterana (Mediterranean Green Week) organiziranom od strane Unije za Mediteran, OECD-a i drugih partnera u Istanbulu, te predstavili rezultate GEF MedPrograma i PAP/RAC-ove aktivnosti u domeni MSP-a.
- U rujnu je u Zagrebu održan sastanak Ministricе zaštite okoliša i zelene tranzicije (MZOZT) RH s Koordinatoricom UNEP/MAP-a. Sastanku su prisustvovali i predstavnici Uprave za vode, član Upravnog vijeća i ravnateljica PAP/RAC-a. Cilj sastanka bio je jačanje vidljivosti Centra i uloge RH u provedbi Barcelonske konvencije. U sklopu sastanaka predloženo je da RH bude domaćin COP-a Ugovornih strana Barcelonske konvencije 2027. godine. Inicijalno je stav RH pozitivan, te se očekuje službena odluka. Sastanku je prethodio i pripremni sastanak u MZOZT, Upravi za vode na kojem se osim pripreme za sastanak s Ministricom pripremao i sastanak direktora UNEP/MAP sustava koji je održan u Splitu u rujnu 2024.
- Rezultati aktivnosti PAP/RAC-a provedenih u sklopu dvaju GEF MedProgram projekata predstavljene su na 10. Međunarodnoj Konferenciji o Vodi (GEF Biennial International Water Conference), u Punta del Este u Urugvaju, 23-26 rujna 2024.
- Proslava Mediteranskog dana obale 2024. održana je 25. rujna u hotelu Sheraton u Annabi u Alžiru. Događaj je istaknuo ključnu ulogu žena u poticanju održivog razvoja obalnih područja diljem regije. Proslava je okupila više od 160 ključnih dionika, uključujući donosioce odluka, stručnjake za okoliš i predstavnike civilnog društva. Ove godine proslava je uključila i on-line kampanju pod sloganom #WomensWave. U okviru kampanje objavljena su 3 intervjua sa ženama koje su ostvarile zanimljiva postignuća u domeni upravljanja obalnim područjima te smo na poziv za dijeljenje priča o uspješnim angažmanima žena u tematici upravljanja i zaštita obala prikupili brojne zanimljive priče sa svih strana Mediterana. Tijekom kampanje je korišten i digitalni marketing te su postignuti izuzetni rezultati u doseg objava i posjećenosti stranica.
- U studenom su predstavnici PAP/RAC-a sudjelovali na COP-u 29 u Bakuu u Azerbajdžanu, u okviru delegacije RH. Osim događaja kojeg je organizirao PAP/RAC u okviru GEF projekta SCCF kao partner Mediteranskog paviljona, ravnateljica PAP/RAC-a je bio pozvana da održi govore na otvaranju, te na još 3 događaja, i to na tuniskoj radionici o prilagodbi obala na klimatske promjene, predstavljanju izvještaja Medecc-a o rizicima u obalnim područjima Mediterana, te na UfM radionici na temu uloga žena u akciji za klimu.
- Redovno su održavane i ažurirane stranice koje podržavaju platformu IUOP-a. Osim toga, pripremljene su web stranice za projekte financirane od strane GEF-a, od 2010. do danas, te su pripremljeni sadržaji za stranicu Dan Obale koju operativno uređuje INFO/RAC.

2.2 Aktivnosti koje se financiraju iz EU fondova

- Centar sudjeluje u interdisciplinarnom konzorciju HORIZON2020 projekta MSP4BIO čiji je cilj jačanje kapaciteta za znanstveno utemeljeno planiranje namjena mora i zaštitu biološke raznolikosti kroz mrežu morskih zaštićenih područja na Mediteranu, u Crnom moru, na Baltiku i Atlantiku.
- U HORIZON projektu SEADITO PAP/RAC sudjeluje u radnom paketu koji se donosi na pilot projekte u Mediteranu s ciljem provedbe inicijative EU „Digital Twin Ocean“ i odnosi se na prikupljanje i korištenje podataka o morskim i obalnim područjima putem zajedničkih platformi.
- Također, PAP/RAC sudjeluje u realizaciji HORIZON2020 projekta DESIRMED; kojem je glavna tema primjena zelenih rješenja u određenim područjima Mediterana. PAP/RAC djeluje kao dio klastera Splitsko-dalmatinske županije, i voditelj radnog paketa 3, kojemu je glavni zadatak replikacija (odnosno „upscaling“) odabranih rješenja. Splitsko-dalmatinska županija odabrana je kao demonstracijsko područje za ovaj projekt, i to radi usvojenog Obalnog plana te postojanja mehanizma za *governance*.

- 1. studenog započela je provedba projekta MEDIGREEN, financiranog iz europskog fonda za more, ribarstvo i akvakulturu (EMFAF). Cilj projekta je podrška provedbi MSP-a, u skladu s ciljevima Europske zelenog plana (European Green Deal). PAP/RAC sudjeluje u projektu, između ostalog, kao voditelj radnog zadatka vezanog uz promicanje MSP-a, usmjerenog na Europski zeleni plan, na mediteranskoj razini. Trajanje projekta je 30 mjeseci.